

SERVICII DE PREVENȚIE CARE SUSȚIN CONFORMITATEA ÎN MATERIE DE SECURITATE ȘI SĂNĂTATE ÎN MUNCĂ ÎN GERMANIA

Context

Promovarea unor practici eficiente de securitate și sănătate în muncă (SSM) este un element-cheie pentru locuri de muncă mai sigure și mai sănătoase. Îmbunătățirea mecanismelor și practicilor de gestionare a SSM într-o gamă largă de sectoare industriale și mărimi de întreprinderi - mari, mijlocii și mici - este stimulată, sprijinită și susținută de o serie de actori și procese instituționale atât în interiorul întreprinderilor, cât și în exteriorul lor. Cercetarea științifică evidențiază, printre altele, rolul esențial pe care îl pot juca autoritățile naționale de reglementare în domeniul SSM, cum ar fi inspectoratele de muncă, dar și serviciile de prevenție (EU-OSHA 2021). Această sinteză de politici face parte dintr-o cercetare desfășurată în Germania pentru a oferi o perspectivă suplimentară asupra acestui subiect.¹

Această sinteză politică este axată pe rolul, funcția și viitorul serviciilor (publice și private) externe de prevenție din sistemul german de SSM. Prezintă provocările cu care se confruntă, precum și inițiativele și indicatorii pentru elaborarea politicilor care i-ar putea ajuta în procesul de depășire a acestor dificultăți.

Introducere

Serviciile de prevenție din Germania sunt prestate de diferiți actori:

- Servicii interne de prevenție: personalul de SSM angajat în întreprinderi
- Servicii SSM externe
 - specialiști externi/independenți în securitatea muncii [„Fachkraft für Arbeitssicherheit” (Sifa)] și medici de medicina muncii;
 - servicii externe ale medicilor de medicina muncii și/sau ale specialiștilor în securitatea muncii (Sifa);
 - servicii în domeniul SSM coordonate de companiile de asigurare obligatorie împotriva accidentelor (UVT-uri) și
 - servicii de SSM furnizate de UVT-uri.
- Prin intermediul catalogului de servicii de prevenție oferite de UVT-uri.

Acest rezumat de politică se axează pe rolul și serviciile de prevenție furnizate de UVT-uri.

Sistemul SSM al UVT-urilor

UVT-urile sunt asigurătorii sociali germani de accidente din sectorul privat (*Berufsgenossenschaften*, BGs), iar asigurătorii de accidente din sectorul public (*Unfallkassen*, UK) sau asociațiile municipale de asigurare împotriva accidentelor (*Gemeindeunfallversicherungsverbände*, GUV) se ocupă de sectorul public. Organizația-umbrelă pentru asigurarea împotriva accidentelor este Societatea germană de asigurări sociale împotriva accidentelor (*Deutsche Gesetzliche Unfallversicherung*, DGUV).² Fiecare

¹ Raportul de cercetare – pe care se bazează această sinteză politică – este disponibil la adresa: <https://osha.europa.eu/en/publications/germanys-approach-supporting-occupational-safety-and-health-compliance-role-labour-inspectorate-and-prevention-services>

² Vezi: <https://www.dguv.de/de/>

Întreprindere din Germania este în prezent membru obligatoriu al unui astfel de UVT, în funcție de sector.

Codul social VII (SGB VII) stabilește obligațiile legale ale UVT-ului (Bundestag der Bundesrepublik Deutschland 7.8.1996):

- prevenția accidentelor de muncă, a bolilor profesionale și a pericolelor pentru sănătate legate de locul de muncă în întreprinderi;
- monitorizarea operațiunilor în acest context;
- consultanță oferită angajatorilor și angajaților.

În conformitate cu punctul 17 din Codul social VII (SGB VII), acestea trebuie să monitorizeze punerea în aplicare a măsurilor și să consilieze angajatorii și persoanele asigurate. Este motivul pentru care inspectorii de muncă din UVT-uri sunt și responsabili pentru activitățile de monitorizare.

Provocări legate de furnizarea de servicii de prevenție către întreprinderi

UVT-urile se confruntă cu diverse provocări în ceea ce privește furnizarea de servicii de prevenție. Unele dintre aceste provocări se întâlnesc însă și la nivelul UE.

Formele tradiționale de organizare a muncii sunt înlocuite din ce în ce mai mult de noile modele de lucru. Prin urmare, această schimbare a mediului de lucru necesită și o adaptare a mecanismelor de prevenție (servicii, sprijin, asistență, consultanță) în domeniul SSM. Noile forme de muncă, cum ar fi program de lucru flexibil și munca mobilă, generează cerințe modificate care trebuie luate în considerare în mod adecvat în conceptele de prevenție existente.

Există un deficit de resurse umane atât la nivelul autorităților de SSM din landuri, cât și la nivelul UVT-urilor, precum și în rândul profesioniștilor și experților în domeniul SSM, de exemplu medicii de medicina muncii. Această lipsă de profesioniști calificați este îngrijorătoare, deoarece afectează eficacitatea și eficiența activităților și măsurilor de prevenție a riscurilor pentru sănătate în mediul de lucru.

În plus, există multe programe de prevenție care nu sunt puse în aplicare în mod egal în toate întreprinderile și pentru toți lucrătorii; în special, ajung destul de greu la microîntreprinderi și întreprinderile mici (MIM-uri). MIM-urile (și lucrătorii lor) sunt dezavantajate din cauza resurselor limitate, a lipsei de know-how și de conștientizare insuficientă a importanței SSM. Prin urmare, se pune întrebarea dacă multe dintre programele de prevenție oferite sunt concepute și orientate pentru a răspunde nevoilor lor specifice.

Este necesar să se colecteze mai multe date privind eficacitatea serviciilor de prevenție. În practică, serviciile de prevenție se confruntă cu o serie de provocări, cum ar fi schimbările în organizarea muncii și a piețelor forței de muncă, precum și schimbările politice care determină sprijinul oferit și modul de finanțare. Cu toate acestea, există o cantitate limitată de date disponibile și o lipsă de proiecte de cercetare referitoare la eficiența serviciilor de prevenție în general.

În prezent, în multe întreprinderi, domeniul SSM nu este apreciat suficient și are o problemă de imagine pronunțată. Există percepția că SSM este fie o sarcină birocratică, fie un factor de cost, mai degrabă decât o parte indispensabilă a unui mediu de lucru sănătos și productiv. Această percepție negativă poate face dificilă aplicarea măsurilor în materie de SSM și poate reduce motivația întreprinderilor de a se implica activ în securitatea și sănătatea lucrătorilor.

Inițiative și indicatori pentru elaborarea politicilor pentru a depăși provocările cu care se confruntă serviciile de prevenție

Abordarea coordonată a prevenției

Provocările generate de diferitele procese de schimbare (muncă, climă, societate/demografie) necesită o abordare coordonată a prevenției (de exemplu, noi forme de muncă, noi echipamente de

lucru, procese de producție și de lucru cu risc mare). Acest lucru necesită interacțiunea cu cercetarea, luarea în considerare a noilor constatări științifice (profesionale) din reglementări, calificarea actorilor și angajaților din domeniul SSM externi și din cadrul întreprinderii, precum și pregătirea practică a cerințelor în materie de SSM în întreprinderi sub formă de ghiduri, instrumente practice și resurse.

Instrumente digitale pentru sprijin operațional

Pentru a contracara lipsa resurselor de sănătate la locul de muncă și a ajunge la un număr mai mare de întreprinderi, se recomandă utilizarea instrumentelor digitale pentru monitorizarea/sprijinirea SSM. Din punct de vedere juridic, consultarea video poate fi considerată o completare a monitorizării SSM pentru IMM-urile care nu dispun de personal propriu la fața locului. Profesioniștii externi din domeniul SSM beneficiază astfel de reducerea timpului de deplasare și pot profesa în mai multe întreprinderi. Întreprinderile beneficiază astfel de utilizarea mai judicioasă a timpului prețios de prezență, de costuri mai mici și de o mai bună disponibilitate a profesioniștilor din domeniul SSM. O abordare constă în implicarea profesioniștilor din domeniul non-SSM care sunt deja în contact cu IMM-uri pentru consultanță la locul de muncă (de exemplu, consilierii fiscali) și care acționează ca multiplicatori de opinie pe tema SSM. Un alt obiectiv este de a extinde mai mult rolul inspectorilor de muncă din UVT-uri pentru a include o „funcție-pilot” care să ofere și consultanță cu privire la serviciile de prevenție din afara domeniului SSM (de exemplu, în ceea ce privește tratamentul medical, serviciile de reabilitare și pensiile).

Conceptul de „funcție pilot” este o extindere a rolului inspectorilor de muncă din UVT-uri. Pe parcursul monitorizării și consilierii în materie de SSM în conformitate cu punctul 17 din Codul social VII (SGB VII), acestea sunt principalele persoane de contact pentru problemele de prevenție și care pot acționa ca interfață cu prestatorii externi de servicii sociale, cum ar fi societățile de asigurare obligatorie de sănătate și pensii, Agenția Federală pentru Ocuparea Forței de Muncă sau birourile de integrare și incluziune. Întreprinderile în care serviciile de SSM nu ajung ușor trebuie abordate și invocate prin această extindere a serviciului de prevenție, pe de o parte, și prin serviciul de consiliere de tip ghîșeu unic, adaptat nevoilor lor operative, pe de altă parte.

De exemplu, tele-SSM vizează utilizarea de consultații video pentru a contribui la depășirea dificultății de a asigura servicii de SSM, în special. Tele-SSM a fost lansat ca proiect-pilot de către Societatea germană de asigurări sociale împotriva accidentelor din industria alimentară și de catering (BGN) și de către Serviciul de SSM al BGN (ASD*BGN).³ Acest lucru oferă partenerilor contractuali posibilitatea de a beneficia de oferta lor, care poate fi susținută prin consultări video. Orele de asistență video sunt considerate o completare a consultanței la fața locului.

Abordarea și consilierea microîntreprinderilor și întreprinderilor mici

Microîntreprinderile și întreprinderile mici, în special, se confruntă cu dificultăți deosebite în ceea ce privește gestionarea SSM. Pe lângă resursele insuficiente din întreprinderi, și lipsa de expertiză și ambiguitățile juridice pun în dificultate întreprinderile în ceea ce privește punerea în aplicare a SSM. De asemenea, inspectorii de muncă au mari dificultăți în a ajunge la microîntreprinderile și întreprinderile mici.

Trebuie explorate și evaluate noi abordări. Beneficiile operaționale ale securității și sănătății la locul de muncă trebuie să devină clare și să fie legate de alte obiective de afaceri. Campaniile și materialele de formare trebuie să fie mai bine adaptate la grupul țintă al microîntreprinderilor și întreprinderilor mici (de exemplu, cu privire la caracterul inteligibil, relevanță practică, pluralitate lingvistică).

În Germania, această problemă a fost abordată prin inițiativa „Offensive Mittelstand” (OM). Aceasta este o platformă independentă pentru organizații intermediare care acționează la nivel federal (parteneri sociali, companii de asigurări sociale și camere de comerț, institute de cercetare centrale, ministere federale, asociații profesionale și de comerț – de exemplu, asociații de consilieri fiscali, consultanți în management, consultanți în domeniul energetic, profesioniști din domeniul SSM, medici

³ Pentru mai multe informații, vezi studiul de caz DE1, disponibil la adresa: <https://osha.europa.eu/en/publications/germanys-tele-osh-approach-ensuring-consulting-supporting-occupational-safety-and-health-compliance-case-de1>

de medicina muncii). Inițiativa OM încearcă să sporească gradul de sensibilizare cu privire la SSM în rândul IMM-urilor. De exemplu, consultanții fiscali sunt contactați de încredere pentru IMM-uri și au acces la informații interne, cum ar fi absenteismul, accidentele, deteriorarea echipamentelor de muncă etc. Acest lucru le permite să identifice problemele legate de SSM. OM oferă consultanților o calificare online în „SSM pentru profesioniști din afara domeniului de medicină a muncii⁴”, care le permite să stabilească legături între întreprinderile sau angajații care au nevoie de consiliere în materie de SSM cu profesioniștii din domeniu.

Procedură orientată către nevoile operaționale – interprofesionale/în expansiune

Având în vedere sarcinile care vor fi abordate în domeniul SSM în viitor, cum ar fi digitalizarea, estomparea granițelor dintre viața privată și cea profesională, stresul psihic și fizic etc., monitorizarea/asistența prevăzută de lege în materie de SSM nu trebuie orientată exclusiv către preocupările/profesiile tehnice (ingineri, tehnicieni sau meșteri artizani) și medicii de medicina muncii, cum a fost cazul până în prezent.

Pentru a lua mai bine în considerare sănătatea și securitatea lucrătorilor, este benefic să se utilizeze know-how-ul din diferite discipline în legătură cu o evaluare a riscurilor. Științele naturale, igiena industrială și științele muncii, psihologia muncii și organizațională sau științele sănătății pot aborda dificultățile cu care se confruntă întreprinderile într-un mod orientat spre nevoi și mai specializat. Procesele de transfer între diferiți actori creează sinergii suplimentare.

De exemplu, AB + (Alternative Betreuung Plus) este un proiect-pilot realizat de DGUV, BG RCI, BGHM, UK Nord și UKH, FSU Jena și systemkonzept creat cu scopul de a face ca abordările monitorizării alternative, bazate pe cerere, în conformitate cu anexa 3 la Regulamentul DGUV 2, să fie disponibile și pentru întreprinderile mijlocii cu 30-70 de lucrători (în Regatul Unit până la 250 de lucrători). Acest proiect se concentrează pe: implicarea actorilor cheie la nivel de întreprindere, de exemplu angajatorii și cadrele de conducere; includerea furnizării de asistență bazată pe cerere din partea profesioniștilor, cum ar fi experți în securitate și medici de medicina muncii și alți actori din domeniul SSM; și utilizarea eficientă și eficace a resurselor uneori limitate (în special a medicilor de medicina muncii), precum și a unui sprijin din partea conducerii în domeniul SSM care să includă alte profesii.

Cercetare privind eficacitatea serviciilor de prevenție

Trebuie îmbunătățită colectarea datelor privind eficiența și eficacitatea serviciilor de prevenție. Deși există deja câteva date notabile, este esențial să se asigure actualizarea lor periodică. Pentru a consolida serviciile de prevenție, trebuie să existe o înțelegere nuanțată a acestor servicii – ce cuprind, ce funcții au și în ce măsură aceste funcționalități pot deveni mai eficiente. Dincolo de elementele de bază, evaluarea eficienței, a calității și a impactului acestor servicii asupra îmbunătățirii sănătății și securității lucrătorilor prin asigurarea respectării acestor principii este esențială. Actualizările periodice și o înțelegere detaliată a acestor servicii vor avea un rol esențial în conturarea politicilor care acordă prioritate SSM.

Combaterea problemelor de imagine și a obstacolelor în calea punerii în aplicare în domeniul SSM

Inițiativele de colaborare îmbunătățite între serviciile de prevenție și întreprinderi pot mări vizibilitatea contribuțiilor aduse. Prin implicarea activă a acestor profesioniști din domeniul SSM în procesele de planificare strategică și de luare a deciziilor, întreprinderile își pot demonstra angajamentul de a acorda prioritate SSM și de a sublinia valoarea expertizei în domeniul SSM.

Programe de cercetare suplimentare privind lacunele de punere în aplicare, obstacolele în calea acțiunii și problemele de motivare în domeniul SSM sunt esențiale pentru a dezvolta strategii eficiente de îmbunătățire a SSM active în întreprinderi. Trebuie luate în considerare diverse aspecte.

⁴ Pentru mai multe informații, vezi studiul de caz DE5, disponibil la adresa: <https://osha.europa.eu/en/publications/occupational-safety-and-health-osh-non-osh-professionals-germany-supporting-occupational-safety-and-health-compliance-case-de5>

Impactul economic al măsurilor de SSM asupra productivității, satisfacției angajaților și costurilor cauzate de îmbolnăvirea angajaților poate fi susținut și prin studii științifice, astfel încât întreprinderile să poată fi convinse de rentabilitatea pe termen lung. Este o metodă susținută de reprezentanții angajatorilor.

Trebuie să se efectueze cercetări suplimentare cu privire la dezvoltarea mai multor sisteme de stimulente pentru practici echitabile conforme. Obiectivul trebuie să fie dezvoltarea unor scheme inovatoare de stimulente care să genereze schimbări comportamentale pozitive și durabile în rândul întreprinderilor.

Campaniile publicitare utilizate eficient și redactate într-un mod autentic pot contribui la îmbunătățirea imaginii SSM. În acest sens, trebuie compilate studii din domeniul publicității și al psihologiei consumatorilor privind eficiența campaniilor publicitare pentru a îmbunătăți, eventual, imaginea SSM, pentru a influența percepția publică și a încuraja întreprinderile să considere SSM o investiție valoroasă.

În plus, partenerii sociali pot fi mai implicați în promovarea și punerea în aplicare a măsurilor legate de SSM.

Referințe

Bundestag der Bundesrepublik Deutschland (7.8.1996): Siebtes Buch Sozialgesetzbuch - Gesetzliche Unfallversicherung - (Artikel 1 des Gesetzes vom 7. august 1996, BGBl. S. 1254). SGB 7, vom 20.12.2022. <http://www.gesetze-im-internet.de>, zuletzt geprüft am 25.1.2023.

EU-OSHA – Agenția Europeană pentru Securitate și Sănătate în Muncă, *Îmbunătățirea conformității cu reglementările în materie de securitate și sănătate în muncă: analiză generală*, 2021. Document disponibil la adresa: <https://osha.europa.eu/en/publications/improving-occupational-safety-and-health-changing-world-work-what-works-and-how>

Autori: Clarissa Eickholt, Anja Winkelmann, Magnus Beyrer și Lars Fritzsche.

Management de proiect: Lorenzo Munar și Dietmar Elsler - Agenția Europeană pentru Securitate și Sănătate în Muncă (EU-OSHA).

Această sinteză politică a fost realizată la cererea Agenției Europene pentru Securitate și Sănătate în Muncă (EU-OSHA). Conținutul său, inclusiv eventualele opinii și/sau concluzii exprimate, aparțin exclusiv autorilor și nu reflectă neapărat opiniile EU-OSHA.

Nici Agenția Europeană pentru Securitate și Sănătate în Muncă, nici altă persoană care acționează în numele agenției nu este responsabilă de modul în care ar putea fi utilizate aceste informații.

© Agenția Europeană pentru Securitate și Sănătate în Muncă, 2024

Reproducerea textului este autorizată cu condiția menționării sursei.

Pentru utilizarea sau reproducerea fotografiilor sau a altor materiale pentru care Agenția Europeană pentru Securitate și Sănătate în Muncă nu deține drepturile de autor, trebuie solicitat acordul direct de la deținătorii drepturilor de autor.